

OVERZICHT FOTOBOKEN

De beste tien Nederlandse fotoboeken van 2021

Haagse matjes, verlaten vakantieoord en
natuurlijk corona

Een huiskamerproject van vóór corona en een beklemmend verslag van tijdens de lockdown. Maar ook: tuinierende zusters en een canon van de Nederlandse fotografie. De fotografiekenners van *de Volkskrant* kozen de beste tien fotoboeken van 2021.

Door Arno Haijtema, Mark Moorman en Merel Bem | Fotografie Hilde Harshagen
3 december 2021, 06:00

Bij de lijst van beste tien Nederlandse fotoboeken van het jaar 2020 schreven we: 'in de tien boeken die de fotomedewerkers van *de Volkskrant* hebben gekozen uit het rijke aanbod van dit jaar, komt de coronacrisis niet voor'. Dat was toen, en hier zijn we, een jaar later. In onze lijst van 2021 staat op zijn minst een corona-klassieker: *Afstand* van Henk Wildschut, het boek dat uit de jaarlijkse Dokument Nederland-opdracht van het Rijksmuseum voortkwam. We waren er allemaal bij; sterker nog, we zitten er op het moment van schrijven nog middenin, in de zoveelste golf, maar toch voelt het als een historisch document, waar gelukkig de juiste fotograaf op het juiste moment op de juiste plek was.

Maar is dat niet de definitie van alle goede fotografie, hier door ons verzameld in een prachtlijst van tien Nederlandse fotoboeken? Een lijst die op zijn minst het hoge niveau aangeeft van niet alleen Nederlandse fotografen, maar ook van de vormgevers, de boekenmakers. Onze toptien (in willekeurige volgorde) omvat een breed spectrum van thema's, ambities en blikken op de wereld. Van het oeuvre-overzicht van de kosmopolitische Bertien van Manen tot de intieme blik op het leven van de zusters van Sint-Catharinadal in Oosterhout, het enige vrouwenklooster in Nederland, liefdevol vastgelegd door fotograaf Koos Breukel. Van een leven omvattend project als *Polder VIII* van Raimond Wouda, over de geschiedenis van Tuindorp Oostzaan in Amsterdam-Noord, het landschap van zijn jeugd, tot aan *Power*, een huiskamerproject, maar dan letterlijk, van de jonge fotograaf Jesper Boot. Hij verbond zijn ouders en de wereldpolitiek met elkaar, met behulp van eindeloos veel creativiteit en de copyshop. Dat moet tijdens een lockdown zijn gemaakt, denk je al snel, maar het ontstond toch echt pre-corona. Het is moeilijk om het nog anders te zien.

Mark van den Brink
The Minox Files

Ontwerp en samenstelling: Willem van Zoetendaal
Van Zoetendaal Publishers, € 35.

Geslepen vent, die Mark van den Brink. Gebruikt jarenlang een Minox-cameraatje zo klein dat het niemand opvalt als hij hem (of

haar) fotografeert, in het voorbijgaan op straat in Manhattan, uitkijkend over de Alpen, langs de oever van de Rijn, aan de kade bij hotel New York in Rotterdam, of zwerfend door Amsterdam-Noord. De Minox werd in de Koude Oorlog gebruikt door spionnen (tot Special Agent 007 aan toe), en dat had ons meteen moeten alarmeren. Extreem kleine negatieven resulteren in niet al te scherpe en daardoor, in juiste handen, enorm poëtische foto's.

Samengebracht in *The Minox Files*, een werveling van bijna vierhonderd pagina's die - in een afwisselend dromerig en swingend beeldritme - met humor, suspense en een nooit vergeefs beroep op onze voyeuristische aard de lezer/kijker in verwarring achterlaat. Keer op keer slaagt Van den Brink erin je achterdocht te wekken: wat doen die twee vage kereltjes daar op het parkeerterrein? Welke engerd woont in de geblindeerde caravan op de verlaten scheepswerf? Wat gluurt die vrouw door de kier van haar vitrages? En: waarom heeft de fotograaf die mysterieuze duikboot in de geniepige morgenschemer gefotografeerd, kon het soms het daglicht niet verdragen?

Met zijn filmische foto's op Ansichtkaartformaat speelt Van den Brink een duivels spel met onze fantasie. Verpakt als kunst, Maar als uitkomt dat de opname van die duikboot tóch een vreemde mogelijkheid ten nutte heeft gediend? Niet zeggen dat ik niet heb gewaarschuwd. **AH**

